

Τα παρακάτω κείμενα (1,2,3,4) είναι τέσσερις παραλλαγές από τις ενενήντα εννέα (99) που αποτελούν το βιβλίο του Raymond Queneau (Ρεϊμόν Κενό) «Ασκήσεις ύφους». Στο πρωτότυπο αυτό βιβλίο ο Γάλλος συγγραφέας, θέλοντας να δείξει τους πολλούς τρόπους με τους οποίους είναι δυνατόν να περιγραφεί ένα ασήμαντο επεισόδιο της καθημερινής ζωής, αποδίδει με ενενήντα εννέα διαφορετικές παραλλαγές το ίδιο επεισόδιο. Χαρακτηριστικό γνώρισμα όλων των παραλλαγών είναι ο κοινός νοηματικός τους πυρήνας. Από εκεί και πέρα ο συγγραφέας επιδιώκει σε κάθε περίπτωση διαφορετική χρήση των στοιχείων της γλώσσας, ώστε να προκύπτει κάθε φορά και νέα παραλλαγή του λόγου, ένα νέο δηλαδή ύφος.

(1) Αφήγηση

Μια μέρα γύρω στο μεσημέρι, στην περιοχή του πάρκου Μονσό, πάνω στην πλατφόρμα ενός σχεδόν πλήρους λεωφορείου της γραμμής 5 (σήμερα 84), πρόσεξα έναν άνθρωπο με πολύ μακρύ λαιμό, που φορούσε ένα μαλακό καπέλο, που είχε γύρω του ένα πλεκτό κορδόνι αντί για κορδέλα. Ο άνθρωπος αυτός τα 'βαλε ξαφνικά με το διπλανό του, κατηγορώντας τον πως επίτηδες του πατούσε τα πόδια κάθε φορά που επιβάτες ανέβαιναν ή κατέβαιναν. Εγκατέλειψε πάντως νωρίς τη συζήτηση, για να ριχτεί σε μια θέση που άδειασε.

Δυο ώρες αργότερα τον είδα μπροστά στο σταθμό Σαιν Λαζάρ, να συζητάει μεγαλοφώνως μ' ένα φίλο του, που τον συμβούλευε να μικρύνει το άνοιγμα του πέτου του παλτού του, βάζοντας έναν έμπειρο ράφτη να του ράψει λίγο ψηλότερα το πάνω κουμπί.

(P. Κενό, «Ασκήσεις ύφους», μετ. Α. Κυριακίδη)

(2) Δελτίο Τύπου

Στο καινούργιο του μυθιστόρημα, που είναι κι αυτό γραμμένο με το γνωστό του μπρίο, ο διάσημος συγγραφέας Χ. στον οποίο οφείλουμε τόσα και τόσα αριστουργήματα, φέρνει στο προσκήνιο μόνο καλοσχεδιασμένους χαρακτήρες, που δρουν σε μια ατμόσφαιρα καθημερινή και γνώριμη σε όλους, μικρούς και μεγάλους. Η δράση ξετυλίγεται γύρω από μια συνάντηση σ' ένα λεωφορείο του ήρωα της ιστορίας μ' ένα πρόσωπο αρκετά αινιγματικό που τσακώνεται με τον πρώτο τυχόντα. Στο τελευταίο επεισόδιο του έργου, βρίσκουμε αυτό το μυστηριώδες άτομο να ακούει με πολλή προσοχή τις συμβουλές ενός φίλου, μαιτρ στο θέμα της κομψότητας. Το σύνολο δίνει μια μαγευτική εντύπωση που ο Χ επεξεργάστηκε με σπάνια επιτυχία.

(ό.π.)

(3) Σημειώσεις

Σ' ένα λεωφορείο της γραμμής 5 (σήμερα 84), Συνωστισμός. Ένας τύπος γύρω στα είκοσι έξι, καπέλο μαλακό με μια πλεξούδα στη θέση της κορδέλας, πολύ μακρύς λαιμός σαν να του τον είχανε τραβήξει. Κόσμος κατεβαίνει. Ο περί ου ο λόγος αρπάζεται μ' ένα διπλανό του. Τον κατηγορεί πως τον σπρώχνει κάθε φορά που κάποιος θέλει να περάσει. Τόνος κλαψιάρικος με κακές διαθέσεις. Καθώς βλέπει να ελευθερώνεται ένα κάθισμα τρέχει και κάθεται.

Δυο ώρες αργότερα, τον ξαναβλέπω στην Κουρ ντε Ρομ, μπροστά στο σταθμό Σαν Λαζάρ. Είναι μαζί μ' ένα φίλο του που του λέει. «Πρέπει να ράψεις ένα άλλο κουμπί στο παλτό σου». Του δείχνει πού (στο πέτο) και γιατί.

(ό.π.)

(4) Λογική ανάλυση

Λεωφορείο		
Πλατφόρμα		
Πλατφόρμα λεωφορείου	→	Ο χώρος
Μεσημέρι		
Περίπου		
Περίπου μεσημέρι	→	Ο χρόνος
Επιβάτες		
Καβγάς		
Καβγάς επιβατών	→	Η δράση